

3. David B. Calhoun, *Princeton Seminary, vol. 2: The majestic testimony, 1869-1929* (Edinburgh, 1996), pag. 210: 'Gentle and naturally retiring, Vos avoided active participation in public life and controversy.' Vgl. Henry E. Dosker aan H. Bavinck, 25 februari 1893: 'Van Vos hoor ik niets. Die is erg droog en schijnt meer en meer een boekworm te worden.' *Archief-H. Bavinck. Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlandse Protestantisme, Vrije Universiteit, Amsterdam (HDC)*.

4. Zie: Gerrit Jan Beuker, 'German oldreformed emigration: catastrophe or blessing?', in: George Harinck & Hans Krabben-dam (red.), *Breaches and bridges. Reformed sub-cultures in the Netherlands, Germany, and the United States* (Amsterdam, 2000), 101-114.

5. Vos aan A. Eekhof, 28 oktober 1932. *Archief-A. Eekhof. HDC*.

6. Volgens Ransom Lewis Webster, 'Geerhardus Vos (1862-1949): a biographical sketch', *Westminster Theological Journal*, 40 (1977-1978), pag. 305, bezocht Vos ook in Schiedam reeds een gymnasium. Vos zat enige jaren in dezelfde klas als J.W. Pont (1863-1939), hoogleraar aan het Hersteld-

en bezocht hij een christelijke school te Schiedam. In de jaren zeventig waren er nog nauwelijks christelijke gymnasia in Nederland, zodat het niet bevreemd dat de afgescheiden Geerhardus in de zomer van 1877 naar het stedelijk gymnasium te Amsterdam werd gestuurd.⁶ Bij de keuze voor Amsterdam speelde een belangrijke rol, dat Geerhardus daar onder het toezicht was van een jongere broer van zijn moeder, Henricus Beuker (1834-1900), sinds 1873 predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerk in de hoofdstad. Geerhardus woonde verscheidene jaren bij de familie Beuker in de Amsterdamse pastorie.

Op het gymnasium bleek Geerhardus een begaafde leerling, die energiek was en ijverig werkte. Nadat hij in 1879 was overgegaan naar de derde klas, werd hij reeds met kerst toegelaten tot de volgende klas. In de zomer van 1880 ging hij over naar de vijfde en laatste klas.⁷

In zijn Amsterdamse jaren kwam Kuiper in zijn leven. Voor een gereformeerde jongen op een openbaar gymnasium, met belangstelling voor kerkelijke en religieuze zaken, bood Amsterdam eind jaren zeventig een boeiend toneel. De Hervormde Kerk van de hoofdstad was in opschudding, te weeg gebracht door orthodoxe hoofdstedelijke predikanten zoals A. Kuiper (1837-1920) en F.L. Rutgers (1836-1917). Tegenover de moderne en de gematigde partij in de kerk bevorderden zij de herleving van de gereformeerde orthodoxie. Beiden waren ook nauw betrokken bij het initiatief een universiteit op gereformeerde grondslag te stichten. Deze Vrije Universiteit, met Kuiper en Rutgers onder de eerste hoogleraren, opende in oktober 1880 in Amsterdam haar deuren. Daar bleef het niet bij. Vervolgens werden plannen gemaakt voor een hoofdstedelijk gereformeerd gymnasium. Met dergelijke ambities beroerden de gereformeerden een ruimere kring dan alleen de Hervormde Kerk. Ook het openbaar gymnasium kreeg met de gevolgen van de gereformeerde beweging te maken. In 1878 verzochten ouders aan het bestuur van het gymnasium om de leerlingen – allemaal jongens – één middag in de week uit te roosteren, opdat de joden, rooms-katholieken, hervormden en christelijke gereformeerden onder hen in staat waren religieus onderwijs te volgen.⁸ Dit verzoek betrof ook Geerhardus, die catechisatie liep en in 1879 belijdenis van zijn geloof zou afleggen in de Christelijke Gereformeerde Kerk. Het schoolbestuur wees het verzoek af, maar de drang naar onderwijs in